

MĀLPILS NOVADA DOME

Reģ.Nr.90000048398

Nākotnes ielā 1, Mālpilī, Mālpils novadā, LV 2152

Tālr. 67970888, fakss 67925342, e-pasts:dome@malpils.lv

DOMES ĀRKĀRTAS SĒDES LĒMUMS

Mālpils novada Mālpilī

2013.gada 3.oktobrī

Nr. 15/1.

Par būvniecības ieceri nekustamajā īpašumā „Klūgas - Grūbas”.

Mālpils novada dome (turpmāk tekstā – Dome) noklausījās Mālpils novada domes būvvaldes vadītājas Rudītes Betes 2013.gada 13.septembra gala ziņojumu par cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni Mālpils novada nekustamajā īpašumā „Klūgas – Grūbas” ar zemes kadastra Nr. 8074 001 0225 būvniecības ieceres publiskās apspriešanas rezultātiem.

Izvērtējot faktiskos un tiesiskos apstākļus, Dome konstatē:

1. Nekustamais īpašums „Klūgas – Grūbas”, Mālpils novads, kadastra Nr. 8074 001 0225, sastāv no trīs zemes gabaliem 177,6 ha kopplatībā, dzīvojamās mājas (kadastra apzīmējums 8074 001 0227 001) un palīgēkas (kadastra apzīmējums 8074 001 0227 004) ar nosaukumu „Klūgas” (turpmāk tekstā – Nekustamais īpašums). Nekustamā īpašuma īpašnieks saskaņā ar Zemesgrāmatu apliecību (nodalījuma Nr. 1000 0000 7874) ir G.F. Saskaņā ar Mālpils novada teritorijas plānojumu 2013.-2024. Gadam (Domes saistošie noteikumi Nr. 9., spēkā no 13.08.2013.), Nekustamā īpašuma teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana ir lauku zemes, kuras izmantojamas lauksaimnieciskās ražošanas attīstībai.
2. 2012.gada 19.oktobrī Mālpils novada būvvaldē (turpmāk tekstā – Būvvalde) tika iesniegta būvniecības iecere par cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni Mālpils novada nekustamajā īpašumā „Klūgas – Grūbas”. Būvniecības ieceres ierosinātājs ir SIA „Mālpils Agro”, reģ. Nr. 40101335303, juridiskā adrese Grēcinieku iela 8, Rīga, LV-1050. Būvniecības iesniegumam pievienots Nekustamā īpašuma īpašnieka G.F. un SIA „Mālpils Agro” 2012. gada 20. augusta *Līgums par nekustamā īpašuma lietošanu*, kura darbības laiks ir **līdz 2013. gada 1.janvārim**. Būvvalde 2012.gada 19.oktobra sēdē nolēma veikt cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni nekustamajā īpašumā „Klūgas – Grūbas”, zemes kadastra Nr. 8074 001 0225, būvniecības ieceres publisko apspriešanu atbilstoši MK 22.05.2007.

noteikumiem Nr. 331 "Paredzētās būves publiskās apspriešanas kārtība" (sēdes protokols Nr. 24).

3. Sākotnēji būvniecības ieceres publiskā apspriešana tika noteikta piecas nedēļas no 2013.gada 4.jūlija līdz 8.augustam un vēlāk pagarināta vēl par trijām nedēļām - līdz 29.augustam. Paziņojums par būvniecības ieceres publiskās apspriešanas uzsākšanu tika publicēts Domes informatīvajā izdevumā „Mālpils Vēstis” jūnija Nr. 144, Domes mājas lapā www.malpils.lv, SIA „Mālpils Agro” mājas lapā un izvietots uz ziņojumu dēļa pašvaldības administrācijas ēkā (04.07.2013.). Paziņojums (informācija) par būvniecības ieceres publiskās apspriešanas pagarinājumu tika publicēts laikrakstā „Rīgas Apmiņķa Avīze”, Domes mājas lapā www.malpils.lv un SIA „Mālpils Agro” mājas lapā.
2013. gada 18.jūlijā plkst. 19.00. Domes administrācijas ēkas zālē, Nākotnes ielā 1, Mālpilī, Mālpils novadā, notika ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras sanāksme un būvniecības ieceres prezentācijas pasākums, kurā piedalījās **67** dalībnieki, no kuriem **66** bija pret plānoto būvniecības ieceri un izteica savus iebildumus un argumentus.
4. Būvniecības ieceres publiskās apspriešanas laikā tika saņemtas un reģistrētas **989** aptaujas lapas, tai skaitā, **984** iedzīvotāju un **5** juridisko personu aptaujas lapas.
No iesniegtajām aptaujas lapām pareizi aizpildītas **779** aptaujas lapas, no kurām - **7** aptaujas lapās būvniecības iecere ir atbalstīta un **772** aptaujas lapās būvniecības iecere ir noraidīta.
5. Respondentu argumenti **PAR** būvniecības ieceri tiek minēts - LV ir nepieciešamas ražotnes, nodokļu maksātāji un sakopti lauki, jaunas darbavietas (t.sk., pierobežnieks); tiks atbalstīti vietējie ražotāji, kuri izmanto organisko mēslojumu; tiks sakārtota vide, sakopti lauki.
6. Galvenie un visbiežāk minētie respondentu argumenti **PRET** būvniecības ieceri: negatīvi ietekmēs iedzīvotāja īpašumu, radot milzu zaudējumus - vides piesārņojums iznīcinās īpašniekam piederošos mežus un sabojās piederošajā purvā esošos derīgos izrakteņus - sapropeli; viss galvenais piesārņojums no lielfermas nonāks lauksaimniecības zemē, to degradējot par izgāztuvi, skujkoku audzes iznīks no „skābajiem lietiem”, purvā iznīks dzērvenes; sapropelis būs izmantojams tikai augsnes mēslošanai. Īpašumā plānotā mājas celtniecība būs jāatliek uz visiem laikiem – tādā smirdoņā, ar piesārņotu ūdeni un augsni, cilvēki nevarēs dzīvot (pierobežnieks, īpašuma Ezerkalni īpašnieks un viņa potenciālā mantiniece); tieši ietekmēs dzīves telpu un skars iedzīvotāju intereses psiholoģiski, fiziski, emocionāli un pastarpināti; maz darba vietu; zaudēs daudzus iedzīvotājus - potenciālos individuālos būvētājus, jo kurš gan gribēs tādā vidē dzīvot; būs piesārņots dzērveņu purvs, sagandēs gruntsūdeni, zaudēs Ezerkalnu purva ekofaunu, putnus un augu sugas; zemes vērtība būs niecīga un nekam nevajadzīga; aizskar iedzīvotāju tiesības dzīvot tīrā, nesagandētā vidē; vides pasliktināšanās apdraud Mālpils muižas attīstību, jo pasliktināsies gaisa kvalitāte un nav pietiekami izpētīta biogāzes ražošanas negatīvā ietekme uz atmosfēru; aizskartas Satversmes 115.pantā noteiktās tiesības; vieta pārāk tuvu novada centram; piesārņos Sudas upi; ietekmēs iedzīvotāju veselību;

zaudēsīm tūrisma pievilcīgu vidi, jo kurš tad brauks uz teritoriju, kura nejauki smird; pie tik milzīga apjoma ražotnes gruntsūdeņi noteikti tiks saindēti ar cūku mēsliem un atkritumiem; daudz putekļu, trokšņu un nejauki smirdēs; tiks sabojāti ceļi; aizskartas Satversmes 105.pantā noteiktās tiesības, ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm; izteikts ierosinājums šādu objektu būvniecībai izvēlēties mazāk apdzīvotas vietas, piemēram, Latgalē vai projekta finansētāju valstī.

7. Būvniecības ieceres publiskās apspriešanas laikā tika saņemti vairāki iesniegumi no juridiskām un fiziskām personām, kurās visi iesniedzēji lūdz Domi nepieļaut šīs fermas būvniecību nekustamajā īpašumā. Viņu galvenie argumenti un iebildumi:

Invalīdu un viņu atbalstītāju biedrības „Notici tev” 30.07.2013. iesniegumā lūgts izvērtēt, kā, veicot cūku intensīvās audzēšanas fermas būvniecību Mālpils novadā, tiks ievērotas Mālpils novada iedzīvotāju, tai skaitā, arī invalīdu, tiesības, ņemot vērā „ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām” 28.pantu un LR Satversmes 115.pantu. Iesniegumā vienlaicīgi lūgts izvērtēt, kādu ietekmi uz Mālpils novada iedzīvotājiem (t.sk., personām ar invaliditāti) un viņu veselību un labsajūtu atstās tieša un pastāvīga gaisa piesārņojošo vielu koncentrācija un tieša un īslaicīga smaku ietekme; kādu ietekmi cūku fermas radītās kaitīgās vielas apkārtējā vidē atstās uz bērnu veselības stāvokli. Iesniegumā lūgts apturēt minētās cūku fermas būvniecības ieceri Mālpils novadā.

Mālpils makšķernieku biedrība „Mālpils zivīm” 29.07.2013. valdes sēdē paudusi negatīvo nostāju pret cūku kompleksa būvniecību un norādījusi par tās iespējamo negatīvo ietekmi uz aizsargājamiem zivju resursiem. Biedrība norādījusi, ka tieši netālu esošā Allažmuižas cūku fermas darbība izraisīja vietējās nozīmes ekoloģisko katastrofu, kad cūku mēsli milzīgā daudzumā ieplūda Tumšupē, kā rezultātā viss dzīvais tajā tika nogalināts. Biedrības darbs foreļu atjaunošanā ir zudis. Biedrība lūgusi Domi apturēt cūku fermas būvniecības procesa virzību, kamēr nebūs izstrādāta jauna ietekmes uz vidi novērtējuma redakcija, kurā tiktu zinātniski izanalizēti visi tie riski un faktori, kuri tika norādīti iedzīvotāju sabiedriskās apspriedes laikā un fiksēti būvniecības ieceres aptaujas anketās.

Mednieku biedrība „Mālpils” un mednieku biedrība „More” 29.07.2013. iesniegumos norādījušas, ka būvniecības ieceres ietekmes uz vidi novērtējums ir veikts ļoti pavirši vai nav veikts vispār, savus apgalvojumus pamatojot ar biedrības biedru ilggadīgi veiktajiem novērojumiem Klūgu purva un Ezerkalnu purva apkārtnē par tur mītošajām putnu un dzīvnieku sugām. Biedrības norāda, ka šo purvu apkārtnē ir novērotas 19 putnu un dzīvnieku sugas, kas minētas ES direktīvā 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību, ES direktīvā 1992/43/EEK Sugu un biotopu direktīva (92/43/EEC) un Latvijas Sarkanajā grāmatā: ūpis, ūdensstrazds, purva pūce, lielais piekūns, mednis, rubenis, laukirbe, lauku lija, lielā gaura, grieze, zivjērglis, zaļā dzilna, pelēkā dzilna, vidējais dzenis, meža balodis, dzērve, apodziņš, sila ķirzaka un ūdrs. Ar Ministru kabineta lēmumu deviņām no tām ir īpaši aizsargājams statuss. Sakarā ar šo sugu konstatēšanu Klūgu purva un Ezerkalnu purva apkārtnē –

Nekustamā īpašuma tiešā tuvumā, biedrības lūgušas atbildīgās institūcijas veikt pilnvērtīgu vides izpēti, novērtējumu un monitoringu minētajā teritorijā, un nodrošināt iepriekšminētajām sugām attiecīgu sugu un biotopa aizsardzību. Abas biedrības ir pret ieceri izveidot cūku intensīvās audzēšanas fermu ar biogāzes ražotni Nekustamajā īpašumā.

SIA „ELIANDA”, kas pārstāv arī vietējo biškopju un bioloģiskās produkcijas ražotāju intereses 28.07.2013. Aptaujas lapā, 29.07.2013., 30.07.2013. un 21.08.2013. iesniegumos apliecina, ka ietekmes uz vidi novērtējums tika veikts ļoti pavirši, galvenokārt ņemot vērā būvniecības pasūtītāja viedokli un ekonomiskās intereses, bet neņemot vērā iedzīvotāju, dabas un dzīvās faunas saglabāšanas intereses. Firms norādījusi, ka tiks apdraudēta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, jo pieaugs trokšņu līmenis, mainīsies elpojamā gaisa sastāvs; tiks pakļauta riskam bērnu, veco cilvēku un cilvēku ar elpošanas slimībām veselība; tiks pakļauti riskam reto putnu šķirņu ligzdošanas vietas, tiks iznīcinātas vai kļuvušas par nederīgām savvaļas dzīvnieku barības un dzīves vietas; 1 km attālumā no paredzētās saimnieciskās darbības zonas atrodas īpaši aizsargājami biotopi un aizsargājamās putnu sugas; laukiem, kur notiks šķidrmēslu un substrāta izklīde, notiks augsnes mikrobioloģiskā sastāva izmaiņas, tiks iznīcināta augsnes mikroflora un dzīvo organismu vide; daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm piesārņojuma dēļ kļūs neauglīgas; tiks apdraudēta biškopība un tās attīstība; stipri pazemināsies nekustamo īpašumu cenas; tiks ierobežota un daļēji iznīcināta lauku tūrisma, atpūtas zonu, makšķerēšanas un medību vietu, kā arī citu ar dabu saistītu projektu un ieceru realizācija un attīstība; tiks pakļauts riskam business, kas saistīts ar bioloģisko produktu ražošanu; palielināsies slodze uz ceļiem, kas negatīvi ietekmēs esošo ceļu kvalitāti; projekta realizācijas rezultātā tiks aizskartas mazo uzņēmumu un individuālo komersantu (lauku tūrisma, biškopības, medību kolektīvu) ekonomiskās intereses. Firma izteikusi priekšlikumu cūku fermas veidot bez intensīvās audzēšanas paņēmieniem un izvēlēties citu vietu, kas nav tik tuvu novada centram, jo pilsētas infrastruktūra tam nav nepieciešama. Firma izsaka neizpratni, kāpēc pie mums Latvijā jārealizē projekti, kas aizliegti citās valstīs kā kaitīgi? Latvijas likumdošana neparedz iedzīvotāju aizsardzību no vidi piesārņojošiem, cilvēkiem kaitīgiem projektiem un iecerēm, bet dod iespēju iedzīvotājiem pašiem izteikt savu viedokli un aizliegt šādas ieceres. Firma uzskata, ka SIA „Mālpils Agro” būvniecības iecere 2 km attālumā no firmas ilggadīgo stādījumu bioloģiski sertificētiem laukiem, kas pašlaik sasniedz vairāk nekā 50 ha, nopietni apdraud turpmāko bio audzēšanas attīstību, biškopības attīstību, kā arī lauku tūrisma un atpūtas zonas izveides ieceri, kurā projekta izstrāde pašlaik apturēta. Tas skars arī projektu „Augļu dārza ierīkošana”, kuram piešķirts Eiropas fonda finansējums. Firma uzskata, ka SIA „Mālpils Agro” piedāvātais pētījums „Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums” nav uzticams, ir paviršs un neatbilst Ministru kabineta noteikumiem, kas atzīst Mālpils teritoriju kā īpaši jutīgu uz nitrātiem. Firma lūdz noraidīt būvniecības ieceri, nepieļaut Mālpils novada teritorijas piesārņošanu, nodrošināt Mālpils novada iedzīvotājiem kvalitatīvu dzīves līmeni augstvērtīgā vidē un atcelt

būvniecības lēmuma pieņemšanu, jo uzskata par nepieciešamu saņemt speciālistu slēdzienus.

Mālpils novada iedzīvotājs G.A. 26.07.2013. iesniegumā norādījis, ka, iepazīstoties ar SIA „Mālpils Agro” būvniecības ieceri, veicis pārvadājamo kravu summārās tonnāžas un intensitātes izpēti, visus faktus ņemot no būvniecības ieceres dokumentācijas. Ņemot vērā šos pārvadājumu apjomus, nelabvēlīgo ietekmi uz novada iedzīvotājiem, it īpaši tuvējo māju, kā arī Mālpils novada ceļu stāvokļa neatbilstību tik intensīviem pārvadājumiem, G.A. lūdz šo būvniecības ieceri noraidīt.

Mālpils novada iedzīvotājas A.O. 27.07.2013. kolektīvajā iesniegumā, kuru parakstījuši vairāk kā 60 tuvumā esošo māju un zemju iedzīvotāju un īpašnieki, norādīts, ka iedzīvotāji ir satraukti par šīs ieceres īstenošanu, jo pastāv pamatotas bažas par iedzīvotāju dzīves kvalitātes krasu samazināšanos, jo nav veiktas pārbaudes par ietekmi uz cilvēku, kas var rasties pastāvīgu kaitīgu vielu emisijas rezultātā; strauji kritīsies īpašumu vērtība; satraukumu rada tuvumā esošo purvu iespējamā piesārņošana, kā arī satiksmes plūsmas vairākkārtēja palielināšanās; iedzīvotāji uzskata, ka Mālpils novada ceļš C5 nav atbilstošs šādiem pārvadājumiem; iedzīvotāji īpašu uzmanību lūdz pievērst šķidrmēslu izkliešanai un pārliecināties par z/s „Atvases”, z/s „Veģi” un z/s „Pamales” noslēgto priekšlīgumu atbilstību šīs z/s īpašumā esošo un nomāto zemju daudzumam; vairāki zemju īpašnieki no 2014.gada savu zemi vairs nevēlēsies iznomāt šādiem mērķiem. Iedzīvotāji norāda, vai jau tagad slāpekļa un fosfātu daudzums nepārsniedz pieļaujamo? Iedzīvotāji lūdz pievērst uzmanību Siguldas novada teritorijas plānojumā 2012.-2024.gadam iekļautajam ziņojumam par piesārņotām vietām Allažu pagastā, citējot fragmentu no šī ziņojuma: „SIA BAL TIC PORK, „Krustmalas”, Allažu pagasts, Siguldas novads ... cūku ferma ar vircas tvertnēm un dzīvnieku kapsētu. Ilgstoša vircas noplūde gruntī. Kopējais aktīvais laika periods ir 30 gadi”. Izvērtējot šīs daudzās neskaidrības un jau esošos negatīvos piemērus, iedzīvotāji lūdz neatbalstīt šo būvniecības ieceri.

Biedrība „Kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības un attīstības biedrība” 31.07.2013. iesniegumā norāda, ka biedrība pēdējos sešos gados ir veikusi ievērojamu darbu un ieguldījusi lielus finanšu līdzekļus, lai atjaunotu Mālpils muižas vēsturisko kompleksu, konkrēti, veiktu Mālpils muižas Kungu mājas rekonstrukciju un pārējo muižas ēku atjaunošanu. Biedrība ar Mālpils muižas rekonstrukcijas projektu piedalījās atklātā projektu konkursā par ERAF līdzfinansējuma piešķiršanu Mālpils muižas „Kungu mājas” rekonstrukcijai un projekts tika izvirzīts ERAF līdzfinansējuma saņemšanai, un viens no apstākļiem, kāpēc tika piešķirts līdzfinansējums projektam, bija tas, ka Mālpils muižas komplekss atrodas laukos, ekoloģiski tīrā vidē. Šobrīd Mālpils muiža ir izveidojusies par iecienītu tūrisma objektu, kuru apmeklē gan vietējie iedzīvotāji, gan tūristi no visas pasaules, kā arī par populāru vietu, kurā tiek atzīmēti ģimenes svētki – kāzas, kristības un dažādas jubilejas. Mālpils muižā pēdējo gadu laikā ir viesojušies slaveni izpildītājmākslinieki ar koncertiem, ir notikušas vairākas mākslas izstādes, tādejādi Mālpils muiža ir kļuvusi par kultūras un mākslas centru ne tikai vietējiem mālpiliešiem, bet arī apkārtējo

pilsētu un apdzīvoto vietu iedzīvotājiem. Biedrības plānos ir turpināt Mālpils muižas vēsturisko ēku rekonstrukciju un restaurāciju, kā arī atjaunot Mālpils muižas teritoriju kā vienotu kultūrvēsturisku pieminekli. Tā kā iepriekšējā pieredze Latvijas teritorijā saistībā ar cūku intensīvās audzēšanas fermu izveidi ar biogāzes ražotņu būvniecību un uzturēšanu pēdējos gados ir negatīva, un joprojām daudzos pagastos ar cūku fermu uzturēšanu saistītās problēmas nav atrisinātas, pastāv pamatotas bažas, ka cūku intensīvās audzēšanas fermas un biogāzes ražotnes būvniecība tik tuvu Mālpils vēsturiskajam centram var apdraudēt turpmāku vēsturiskā mantojuma saglabāšanu un tālāku attīstību, un visi biedrības, tajā skaitā, arī ERAF ieguldījumi Mālpils muižas rekonstrukcijā būs uzskatāmi par zaudējumiem. SIA „Mālpils Agro” iecerētā būvniecība var sabojāt visu to, ko biedrība paveikusi iepriekšējos sešos gados. Biedrība uzskata, ka šī iecere ir nepārdomāta un nepietiekoši izpētīta, jo, ņemot vērā darbības aprakstu un ietekmes uz vidi un blakus esošajiem nekustamajiem īpašumiem aprakstu, redzams, ka cūku intensīvās audzēšanas fermas un biogāzes ražotnes atrašanās tuvu apdzīvotai vietai, pie kam vēsturiskajam centram un tūrisma objektiem, izpēte veikta virspusēji. Bez tam, no plānotās darbības apraksta un paredzēto darba vietu skaita, redzams, ka Mālpils novadam nav paredzami būtiski ienākumi no šī objekta, izņemot nekustamā īpašuma nodokli par zemi, ko jau šobrīd maksā nekustamā īpašuma īpašnieks. Ņemot vērā bēdīgo Latvijas pieredzi ar līdzīgām cūku fermām, biedrība uzskata, ka nav iespējams nodrošināt smaku neitralizāciju un pastāv risks, ka Mālpils teritorija pastāvīgi atradīsies cūku fermas un biogāzes ražotnes izdalīto smaku teritorijā, pie kam nav izslēgtas arī biogāzes noplūdes, kas var apdraudēt apdzīvotās vietas drošību. Bez tam nav izvērtēta biogāzes ražošanas negatīvā ietekme uz vidi, kas saistīta ar nekontrolētu gāzu emisiju atmosfērā. Pastiprināti būtu jāpievērš uzmanība arī tam, ka nav izpētīts jautājums, kādu ietekmi šāda kompleksa atrašanās atstās uz gruntsūdeņiem un citām ūdenskrātuvēm. Biedrība lūdz Domi neatbalstīt šo būvniecības ieceri.

Nekustamā īpašuma „Ezerkani”, Mālpils novads, īpašnieka A.M. 30.07.2013. iesniegumos, kuri adresēti arī LR Zemkopības ministrijai, Dabas aizsardzības pārvaldei un Vides pārraudzības valsts birojam, norādīts, ka viņam piederošais īpašums atrodas tieši blakus plānotajai būvniecības vietai; intensīvās cūku fermas paredzamā celtniecības vieta ir 3 purvu (!) un virkni skuju koku mežu masīvu, kur mājā aizsargājami dzīvnieki un augi, tuvumā; viens no purviem atrodas ~200 m no paredzamā objekta; Mālpils novads atrodas, t.s., īpaši jūtīgajā teritorijā; SIA „Mālpils Agro” virza projektu cūku fermas celtniecībai, kur paredzēts vienlaicīgi turēt 12000 nobarojamās cūkas un 5000 sivēnus, kas ir uzskatāma par ļoti lielu fermu arī Eiropas līmenī, ne tikai Latvijā. Kā zināms pēc plaši pieejamās informācijas, visā pasaulē, tai skaitā arī Eiropas Savienības lielvalstīs, ir ļoti lielas problēmas ar lielajām cūku fermām, kur ir pierādīts, ka skaisti uzrakstītais uz papīra bieži vien paliek uz papīra un avārijas situācijas, kad vides novērtējumi izrādās ir neattiecināmi, ir biežāk, nekā paredzēts, un avārijas situāciju sekas nav viegli novēršamas dēļ tā, ka cūkas – kā galvenais piesārņojuma avots, paliek dzīvot turpat fermā, neapturot piesārņojuma „ražošanu” un turpinot piesārņot vidi. Tāpat, pasaulē ir vispārzināms fakts, ka

lielvalstu cūku audzētāji meklē valstis, kur viens no vājākajiem punktiem ir vides prasību ievērošana un kontrole, lai tajās attīstītu savus lielos cūku fermu projektus. A.M. norādījis uz vairākiem punktiem, kas liek domāt, ka esošais ietekmes uz vidi novērtējums veikts pavirši un tendenciozi, t.i., lai pierādītu, ka nekāds kaitējums videi un cilvēkiem netiks nodarīts.

Mālpils novada jauniešu apvienības „MJA.U” 08.08.2013. atklātajā vēstulē pret būvniecības ieceri norādīti konkrēti fakti par zaudējumiem un kaitējumu, kas iespaidos Mālpils novada vides stāvokli un Mālpils novada iedzīvotāju dzīvi ilgtermiņā: gruntsūdeņu, ūdensteču, upju piesārņošana un augsnes degradācija; potenciāls kaitējums apkārtnes mežiem un pārmērīga amonjaka ilgtermiņa emisija gaisā, kas ir nopietns veselības apdraudējums esošajām un nākamajām mālpiliešu paaudzēm; vēl vairāk tiks noslogoti novada teritorijā esošie ceļi un tilti, kuru tehniskais stāvoklis ir vērtējams kā slikts un pat ļoti slikts, palielināsies satiksmes intensitāte un bīstamība; cūku fermas būvniecība kā drauds citu biznesa nozaru attīstībai novada teritorijā, piemēram, lauku tūrismam, bioloģiskai lauksaimniecībai, dīķsaimniecībai u.c.; ģaishumu vērtību krišanās, pat zudums, ko radīs vides kvalitātes pazemināšanās. Šis faktors tikai veicinās jau tā Latvijas lauku teritorijā pastāvošo problēmu – jauniešu migrāciju uz lielpilsētām un savas privātās un profesionālās nākotnes nesaistīšanu ar dzimto pusi – Mālpils novadu.

Eksperta - Latvijas universitātes ģeogrāfijas un zinātņu fakultātes pētnieka Anda Zilāna 29.07.2013. komentāri un 07.08.2013. atsauksme par „Cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni Mālpils novadā Ietekmes uz vidi novērtējumu”, kuros norādīts: ierosinātais nav ievērojis Vides pārraudzības valsts biroja nosacījumus, kas ietverti dokumentā „Programma Ietekmes uz vidi novērtējumam cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni izveidei Mālpils novadā”, tai skaitā, nepieciešamību ievērot Latvijas ratificētas starptautiskās konvencijas vides aizsardzības jomā, kā arī piedāvāto risinājumu atbilstības analīzi labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem; ziņojumā nav ņemta vērā Helsinku konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību 3.pielikuma 2.daļas rekomendācijas saistībā ar slāpekļa un fosfātu saturu mēslojumā, kas tiek iestrādāta augsnē. Ziņojums izmanto daļēji novecojušus 2003.gada Eiropas Komisijas izstrādātos nosacījumus labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem lauksaimniecībā, tai skaitā cūkkopības nozarē, bet neņem vērā jaunākos un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, kas apkopoti Baltijas jūras piesārņošanas un eitrofikācijas kontekstā. Rezultātā daudzas atziņas par veidiem, kā ierobežot negatīvas Ietekmes, tai skaitā, piesārņojumu un smakas, kas rodas no cūku mēslu uzkrāšanas, apstrādes un to izmantošanas mēslojumam laukos, nav ievērotas, un plānotās darbības rezultātā radīsies būtiskas negatīvas Ietekmes videi (gaisa, augsnes, gruntsūdens un virszemes ūdens piesārņojums). Eksperts minējis konkrētus piemērus, pamatojot tos ar aprēķiniem. Eksperts norāda uz būtiskākajām nepilnībām plānotajā būvniecības iecerē - nav paredzēts lauku augsnes regulārs monitorings gan barības vielām, gan citām vielām (mazgāšanas līdzekļi, antibiotikas, ārstnieciskie preparāti), kas tiks izmantotas cūku veselības nodrošināšanai un ārstēšanai; nav paredzēts gruntsūdeņu un

virszemes ūdeņu monitorings gruntsūdeņu plūsmas un virszemes noteces virzienā no laukiem, kur tiks izvesti šķīdumslāņi; nav nodrošināta pilnvērtīga vides aizsardzība ap cūku audzēšanas fermu; lai novērstu jebkāda piesārņojuma nonākšanu gruntī un gruntsūdeņos, nepieciešams izveidot mākslīgu izolējošu slāni zem visa fermas kompleksa; nav paredzēts pilnvērtīgs un regulārs ūdens kvalitātes monitorings; ziņojumā nav skatītas izmešu un ievērojami paaugstināto smaku līmeņa ietekmes uz apkārtējo iedzīvotāju veselību un labsajūtu; nav vērtēta gaisa kvalitātes pasliktināšanās ietekme uz apkārtējo dabu (mežiem, purviem, ūdeņiem); nav vērtēts izmešu, smaku un putekļu pieaugums no intensīvās satiksmes plūsmas; nav ņemta vērā dzīvju un citu reto putnu sugu atrašanās paredzētās darbības apkārtnē; nav ņemts vērā, ka šķīdumslāņu izvešana uz lielām zemes platībām Mālpils novadā radīs ievērojami paaugstinātu apkārtējo smaku līmeni, ierobežojot citas sociālās, ekonomiskās, kultūras un atpūtas aktivitātes un attīstības iespējas novadā; attālās Priekuļu meteoroloģiskās stacijas, it īpaši vēja raksturojošu datu, izmantošana, lai modelētu izmešu un smaku izkliedi, nesniedz patiesu atainojumu par paredzētajām izmaiņām gaisa kvalitātē Mālpils novadā. Biogāzes sadedzināšanas iekārtas (I alternatīva) lietderība amonjaka, sērūdeņraža un it īpaši smakas samazināšanā ir minimāla (14,7%, 6,8% un 3,4%), bet radīs ievērojamus papildus izmešus (oglekļa oksīds, slāpekļa oksīdi un sēra dioksīds) 24,37 tonnas, kā arī papildus smakas – $5,29 \times 10^9$ ome gadā. Ievērojami pieaugs pastāvīgs trokšņu līmenis no lielfermas kūtīm, kaltes un biogāzes sadedzināšanas iekārtām, kas būtiski ietekmēs tuvāk dzīvojošos iedzīvotājus. Ziņojums ir nepilnīgs, jo nav skatīts jautājums saistībā ar satiksmes intensitātes pieaugumu uz ceļiem, kas ved uz fermas kompleksu un šķīdumslāņu izvešanas laukiem, un tajā nav vērtēta trokšņu ietekme uz retiem putniem un citiem savvaļas dzīvniekiem. A.Zilāns lūdz neatbalstīt plānoto būvniecības ieceri.

8. Lai tiktu apzināts pēc iespējas lielāks vietējo iedzīvotāju skaits un noskaidrots viņu viedoklis jautājumā par cūku kompleksa būvniecību Nekustamajā īpašumā, kā arī, lai dotu iespēju sabiedrībai piedalīties lēmumu pieņemšanā, Dome, papildus būvniecības ieceres publiskajai apspriešanai, ar 2013.gada 31.jūlija lēmumu Nr. 11/11 nolēma lūgt Mālpils novada būvvaldi pagarināt sabiedriskās apspriešanas termiņu un veikt sabiedrības viedokļa pētījumu, pieaicinot neatkarīgu pētniecisko kompāniju.

Pēc Domes pasūtījuma TNS LATVIA laikā no 2013.gada 16. līdz 20.augustam veica aptauju par būvniecības ieceres publisko apspriešanu Mālpils novadā, noskaidrojot Mālpils novada iedzīvotāju attieksmi pret cūku fermas būvniecību.

Pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai Mālpils novada iedzīvotāji atbalsta/neatbalsta cūku fermas būvniecību.

Mērķa grupa: Mālpils novada iedzīvotāji vecumā no 18 gadiem.

Ģenerālais kopums: 3186 Mālpils novada iedzīvotāji vecumā no 18 gadiem (Datu avots: *LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2013.gada 1.janvāri*).

Izlases lielums: 300 intervijas ar mērķa grupai atbilstošiem respondentiem (izlase reprezentatīva ģenerālajam kopumam).

Izlases metode: kombinētā - nejaušā un kvotu izlases metode.

Rezultātu precizitāte: pie izlases apjoma (n=300) maksimālā statistiskā robežklūda ir +/- 5,7%, ar 95%-tu ticamības līmeni.

Aptaujā par būvniecības ieceres publisko apspriešanu Mālpils novadā iegūtie rezultāti liecina, ka **vairums (79%) Mālpils novada iedzīvotāju vecumā no 18 gadiem neatbalsta cūku fermas būvniecību Mālpils novadā**. 16% Mālpils novada iedzīvotāju izteikuši atbalstu tās būvniecībai, bet 5% iedzīvotāju nav pauduši savu nostāju šajā jautājumā (*nav atbildes/ grūti pateikt*).

Lai noskaidrotu iemeslus, kāpēc iedzīvotāji atbalsta vai neatbalsta cūku fermas būvniecību, iedzīvotājiem tika lūgts pamatot savu nostāju, nepiedāvājot iepriekš sagatavotus atbilžu variantus. Respondentu brīvi sniegtās atbildes tika apkopotas un sastrukturizētas vairākās grupās pēc to būtības.

Kā jau tika minēts, **lielākā daļa Mālpils novada iedzīvotāju neatbalsta cūku fermas būvniecību, galvenokārt domājot par tīras vides saglabāšanu**.

Iedzīvotāji ir nobažījušies gan par iespējamām smakām/ ietekmi uz gaisa kvalitāti un attiecīgi, kādu iespaidu tas atstās uz iedzīvotāju un, jo īpaši, bērnu veselību (par šiem aspektiem runā 84% no tiem, kuri neatbalsta cūku fermas būvniecību), gan arī ietekmi uz vidi/ dabu kopumā (Ezerkalna purvu, kas ir dzērvju ligzdošanas vieta, upi, gruntsūdeņiem, ogu lasīšanas vietām u.tml.). Dabas piesārņojums, pēc iedzīvotāju domām, kuri ir „pret” cūku fermas būvniecību, nesīs līdzīgi daudz citu problēmu: cietīs tūrisma attīstība/ kultūras dzīve (8%), kritīsies īpašuma (zemes, dzīvokļu) vērtība novadā (7%), iedzīvotāji pārcelsies uz dzīvi citur (3%) u.c. sekas.

Skeptiski noskaņoto vidū tiek runāts arī par nodarbinātības problēmu (17%) – viņuprāt, tā netiks atrisināta, jo jaunas darbavietas būs maz, cūku audzēšanas process automatizēts (vairāki arī minēja, ka jaunas darbavietas nekompensēs radīto negatīvo ietekmi uz vidi).

Jaunu darbavietu radīšana (bezdarba līmeņa samazināšana) ir galvenais iemesls, kāpēc tiek atbalstīta cūku fermas būvniecība – šādi savu nostāju pamatojuši vairāk kā puse (57%) cūku fermas būvniecības atbalstītāju. Citi argumenti „par” cūku fermas būvniecību minēti salīdzinoši retāk.

9. Vienlaicīgi ar būvniecības ieceres publisko apspriešanu, laikā no 2013.gada 1.jūlija līdz 20.augustam augustam biedrība „Tavs Novads” pēc savas iniciatīvas Mālpils novadā veica aptauju, lai noskaidrotu sabiedrības viedokli par iespējamo lauksaimniecības projektu attīstību, kā arī cūku fermas būvniecības ieceri Mālpilī.

Aptaujāto iedzīvotāju skaits: 234.

Veicot aptauju, tika secināts, ka lielai daļai sabiedrības nav sava viedokļa par iespējamo lauksaimniecības projektu attīstību un tā atturas izpaust „par” vai „pret” galvenokārt informācijas trūkuma dēļ. Savukārt, ievērojama daļa sabiedrības pauž pozitīvu nostāju, uzsverot, ka novadam ir nepieciešamas investīcijas un jaunas darba vietas.

Aptaujas galvenie secinājumi: iedzīvotājiem pietrūkst informācijas par iecerētā lauksaimniecības projekta īstenošanu gan no pašvaldības puses, gan no projekta attīstītāja puses.

Iedzīvotāji uzsver šādus galvenos faktoros, kas būtu jāņem vērā gan pašvaldībai, gan uzņēmējam/projekta attīstītājam lauksaimniecības projektu īstenošanas gadījumā: jānodrošina videi draudzīgu projektu īstenošana novadā, jānovērš novecojušu tehnoloģiju izmantošana, kuras rezultātā var radīt kaitējumu apkārtējai videi un iedzīvotāju veselībai, lauksaimniecības projektam būtu jāatrodas saprātīgā attālumā no pilsētas centra, projektam jārada jaunas darba vietas un jāveicina pašvaldības ieņēmumi.

10. Dome, ņemot vērā sabiedrības viedokli par būvniecības ieceres iespējamo būtisko ietekmi, ar 2013.gada 28.augusta lēmumu Nr. 13/5 izveidoja darba grupu SIA „Mālpils Agro” ierosinātās būvniecības ieceres – cūku intensīvās audzēšanas ferma ar biogāzes ražotni zemes gabalā „Klūgas-Grūbas” SVID analīzes veikšanai deviņu darba grupas locekļu sastāvā.

Domē saņemtas un ar 2013.gada 25.septembra lēmumu Nr. 14/14 pieņemtas zināšanai divas SVID analīzes ar SIA „Mālpils Agro” un domes deputātu papildinājumiem.

Darba grupa novērtēja iespējamās būvniecības ieceres stiprās un vājās puses, kā arī veica iespēju un draudu analīzi, novērtējot projektu padziļināti no vides aizsardzības, cilvēkvides kvalitātes un ekonomikas viedokļa.

Iesniegtās SVID analīzes sniedz lakonisku pārskatu par esošo situāciju un būvniecības ieceri:

Stiprās puses – Mālpils novadā tiek plānots uzcelt jaunu, modernu cūku intensīvās audzēšanas fermu ar biogāzes ražotni, pielietojot jaunākās tehnoloģijas; tiek projektēta bioelektrostacija, kas samazinās amonjaka gāzu izkliedi no cūku šķīdumslīdņiem atmosfērā to uzglabāšanas un izkļiedes laikā; ražošanas process plānots zem viena jumta slēgtā vidē, norobežots no apkārtējās vides; tiks ražota vietējā elektroenerģija un siltumenerģija; papildus darbavietas cūku kompleksā un loģistikā; tiks maksāti papildus nodokļi valsts un pašvaldības budžetos; tiks iepirkta vietējo ražotāju graudaugu produkcija; tiks mēsloti vietējo lauksaimniecisko ražotāju lauki.

Vājās puses – ražošanas process pilnībā nenovērš amonjaka gāzu izplūdi atmosfērā fermas tuvumā; substrāta izkļiedes lauku apkārtnē jūtama stipra smaka vairākas dienas pēc to izkļiedes; ražošanas process pilnībā neizslēdz avāriju iespējas; pastāv bažas, ka ilgtermiņā substrāta izkļiedes lauki tiks pārmēsloti; nav pārliecības, ka substrātu izkļiedēs atbilstoši normatīviem; pašvaldības ceļš C5 nav piemērots intensīvai auto satiksmei, noslodzei; pašvaldības grants ceļu esošais kritiskais stāvoklis nav atbilstošs intensīvai satiksmei pie substrāta izvešanas laukiem; uzņēmuma intensīvās saimnieciskās darbības var tikt piesārņoti gruntsūdeņi; veselības problēmu saasināšanās; tiks radīta konkurence mazajiem lopkopjiem; nepieciešami papildus līdzekļi pašvaldības ceļu remontam un uzturēšanai; esošā meliorācijas sistēma neatbilst būvniecības ieceres vajadzībām.

Iespējas – mēsļu izkļiedes laukus izvēlēties tālāk no cilvēku apdzīvotām vietām, vismaz 1,5 km rādiusā no ciemu teritorijas, tālāk no ūdensteču vietām, ūdenskrātuvēm un purviem; piemērot lielāku aizsargjoslu ap dzeramā ūdens akām; izkļiedēto substrātu nekavējoties iestrādāt augsnē; realizēt tehniskos risinājumus avārijas iespēju minimizēšanai; izstrādāt meliorācijas sistēmas

rekonstrukciju; paredzēt pastāvīgu gruntsūdeņu monitoringu, paredzot sadarbību ar vietējiem vides aizsardzības inspektoriem un biedrībām; izstrādāt akustisko trokšņu ietekmes novērtējumu uz ekosistēmu; izstrādāt optimālu ikgadēju mēslošanas plānu; uzņēmējam rekonstruēt un atjaunot pašvaldības ceļu C5 3 km garumā; katru gadu uzņēmējam ieguldīt līdzekļus to pašvaldības ceļu uzturēšanā un atjaunošanā, pa kuriem notiek intensīva uzņēmuma transporta satiksme.

Draudi – avāriju gadījumā tiks piesārņota fermas tuvumā esošā augsne, gruntsūdeņi, virszemes ūdensteces, blakusesošā purva teritorija, kā rezultātā arī netālu esošā Sudas upe, ilgtermiņā arī Lielā Jugla; cilvēciskā faktora ietekmē var notikt nekontrolēta cūku mēslu substrāta izkliede laukos, kad smaka var pārsniegt atļauto līmeni vai var būt ilgstošāka; pastāv infekciju slimību draudi (cūku mēris) kompleksa iekšienē; smagās tehnikas izmantošanas rezultātā tiks noblietēta augsnes virskārta, ilgtermiņā arī dziļākie slāņi; ražošanas procesa radītais troksnis ilgtermiņā varētu kaitēt aizsargājamām putnu sugām - dzervēm, medņiem utml.; avārijas gadījumā ies bojā vai slimos visa dzīvā daba ūdenstecēs, kas savieno Sudas upi ar fermas tuvo apkārtni; būtiski palielināsies pašvaldības ceļu noslodze pie intensīvās substrāta izvešanas; substrāta izklieves lauku tuvumā jūtama smaka (gaisa piesārņojums); nekontrolēta substrāta izvešana; ilgtermiņā iedzīvotāju migrācija no Mālpils novada; avārijas gadījumā piesārņoto gruntsūdeņu dēļ tuvāko māju iedzīvotājiem vairs nebūs iespēja izmantot akas ūdeņus; var palielināties alerģiskās saslimstības, it īpaši bērnu vidū; pašvaldība ilgtermiņā var pārvērsties par vienu no nelabvēlīgākajām teritorijām vides piesārņotības ziņā; nav pozitīvo cūku fermu piemēru Latvijā; iedzīvotāju pretestība un negatīvā attieksme pret cūku fermu būvniecību; iedzīvotāju skaita samazināšanās nākotnē pašvaldības teritorijā, līdz ar to arī iedzīvotāju ienākuma nodokļa attiecīgs samazinājums, kas ir pašvaldības galvenais budžeta ienākums; būtiski palielināsies pašvaldības ceļu uzturēšanas izmaksas; samazināsies individuālo māju celtniecība, jo cilvēki nevēlas dzīvot cūku fermas tuvumā, kas savukārt kavēs Mālpils novada ekonomisko attīstību; Mālpils iedzīvotāji var sākt savu lauksaimniecības zemju pārdošanu; dzīvojamo ēku tirgus samazinājuma dēļ var notikt dzīvojamo ēku vērtības samazināšanās Mālpils novadā; var samazināties Mālpils novadu apmeklējušo viesu un tūristu skaits.

11. Dome ir ņēmusi vērā iedzīvotāju un juridisko personu iebildumus un vērtējusi to pamatotību attiecībā uz pašvaldības ceļu stāvokļa būtisku pasliktināšanos. Dome ir veikusi izpēti un analizējusi pašvaldības ceļu stāvokli. Dome ir pasūtījusi pašvaldības autoceļa C5 Bukas - Bauskas – Mergupes komplekss, posmā no km 6.35 līdz 9.50 grants seguma inspekciju (pie šī ceļa posma paredzēta fermas būvniecība), kuru veica Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts ceļi” Centra reģiona Rīgas nodaļa. Veicot grants seguma inspekciju, tika veikta vizuālā apsekošana atbilstoši VAS „Latvijas Valsts ceļi” procedūrai „Grants seguma inspekcija”. Apsekotais autoceļa posms nodrošina piekļuves funkciju vietējām saimniecībām. Apsekotais autoceļš sadalīts divos posmos ar raksturīgiem parametriem: 1) posmā no km 6.35 līdz 8.22 brauktuves platums

vidēji 3,5 m; 2) posmā no km 8.22 līdz 9.50 brauktuves platums vidēji 5 m. Saskaņā ar veiktās seguma inspekcijas rezultātiem apsektie autoceļa posmi ir atzīstami par **avārijas stāvoklī esošiem**.

Inspekcijā vērsta uzmanība uz to, ka apsekotajam autoceļa posmam konstatēti arī citi autoceļa ekspluatācijai nelabvēlīgi apstākļi, kas ietekmē braukšanas komfortu, satiksmes drošību un ekspluatācijas izmaksas. Autoceļam netiek nodrošināta ūdens novadīšana, ceļa klātnes platums nenodrošina divvirzienu kustību un braukšanas dinamikas prasības atbilstoši valsts standartu prasībām LVS-190-1:2000 (Ceļa trase), LVS 190-2:2007 (Ceļu projektēšanas noteikumi. Normālprofili), LVS 190-3:2012 (Ceļu vienlīmeņa mezgli).

Dome konstatē, ka pašvaldības autoceļu kopgarums Mālpils novada administratīvajā teritorijā ir 113,53 km un 24,81 km pašvaldības ielas, kopā **138,34 km**, kuru uzturēšanai **2011.gadā** no valsts saņemta mērķdotācija 55302,- latu apmērā, **2012.gadā** 47324,- latu apmērā, Dome papildus piešķīrusi 2572,67 latus, **2013.gadā** no valsts saņemta mērķdotācija 54 332,- latu apmērā, Dome papildus piešķīrusi 25000,- latus ceļu kritisko posmu remontam. 2014.gadā netiek paredzēts būtisks palielinājums pašvaldības autoceļu uzturēšanai. 2014.gadā plānots piešķirt tikai, apmēram, 58000,- latus. Arī turpmāk no Valsts budžeta nav paredzēts straujš un būtisks finansējuma pieaugums ceļu atjaunošanai. Domei jau šobrīd trūkst līdzekļu esošo autoceļu kvalitatīvai uzturēšanai un atjaunošanai.

Dome konstatē, ka, lai uzņēmējs varētu realizēt savu būvniecības ieceri Nekustamajā īpašumā, steidzami nepieciešama pašvaldības autoceļa C5 trīs kilometru garumā rekonstrukcija, lai nodrošinātu nepieciešamās prasības atbilstoši valsts standartiem. Dome ir veikusi aprēķinus, lai noskaidrotu, nepieciešamās izmaksas šī ceļa rekonstrukcijai. Ņemot vērā AS „Latvijas Valsts ceļi” 2011.gadā izstrādāto metodiku, 1 km grants seguma autoceļa pārbūve par asfaltētu autoceļu izmaksā vidēji vismaz 150 000,- LVL, neveicot ceļa paplašināšanu, bet, pēc ekspertu teiktā, ceļa C5 paplašināšana būtu nepieciešama 1.87 km garumā. Domei šobrīd nav finansiālu iespēju veikt autoceļa C5 rekonstrukciju, jo tam nepieciešams vismaz 450 000,- LVL. Domei tādas naudas nav un nebūtu arī lietderīgi šādus ieguldījumus veikt. Būvniecības ieceres ierosinātājs ar saviem līdzekļiem ir gatavs piedalīties tikai to pašvaldību ceļu atjaunošanā, kuri tiks bojāti viņu saimnieciskās darbības rezultātā. Tas Domi neapmierina, jo tad šos ceļus nevarēs pilnvērtīgi izmantot citi ceļu lietotāji.

Dome atzīst, ka liela daļa arī no pārējiem pašvaldības autoceļiem nav piemērota lielgabarīta un smagsvara tehnikas pārvadājumiem, jo katru gadu tiek saņemtas pamatotas sūdzības no iedzīvotājiem par pašvaldības autoceļu sabojāšanu gan mežistrādes laikā, gan lauksaimnieku ražas novākšanas laikā. Piemēram, 2012.gada 6.novembrī pēc iedzīvotāju sūdzībām Domes komisija apsekoja vienu no pašvaldības autoceļiem un konstatēja, ka tas ir grūti izbraucams ar vieglo automašīnu; ceļa klātne ir izdangāta; divās vietās izbuksētas dziļas rīses ar lielgabarīta tehniku; traktortehnika, veicot kukurūzas transportēšanu, ar grūtībām izbrauc no lauka uz ceļa; uz ceļa klātnes no lauka savests slapjš augsnes slānis.

Dome atzīst, ka uzņēmējam būtu jānodrošina asfalta segums koplietošanas ceļiem galvenajos darbības maršrutos, līdzīgi, kā tas ir citās Eiropas valstīs.

Dome atzīst, ka iedzīvotāju argumenti par ceļu stāvokļa būtisku pasliktināšanos ir pamatoti.

12. Dome ir vērtējusi, kādi pašvaldības ekonomiskie ieguvumi varētu rasties, realizējot plānoto būvniecības ieceri Mālpils novadā. Dome ir aprēķinājusi, pieņemot, ka visās fermas darba vietās strādās mālpilieši (kas ir maz ticams) un saņems vidējo darba samaksu valstī, tad pašvaldībai papildus tiks samaksāts tikai aptuveni 14 000,- EUR iedzīvotāju ienākuma nodoklis gadā. Nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) papildus ieņēmumi no šī objekta varētu būt tikai 100,- LVL gadā, jo lauksaimnieciskās ražošanas objekti ar NĪN netiek aplikti.

Dome atzīst, ka nodokļi, kas ienāks pašvaldības budžetā, kā arī nodarbinātības palielināšanās nebūs kompensējoša attiecībā pret tiem izdevumiem, kas pašvaldībai radīsies sakarā ar esošās infrastruktūras, īpaši ceļu, atjaunošanu un remontiem.

13. Dome konstatē, ka būvniecības ierosinātājs nespēj pilnībā izslēgt epidēmijas un sērgu iespējamību tik intensīvā ražošanas procesā, un atzīst, ka karantīnas sekas var būt neprognozējamas.

14. Dome ir iepazinusies ar cūku audzēšanas pieredzi vairākās vietās Latvijā, piemēram, Lauberes, Allažu un Ulbrokas cūku fermās, un konstatējusi, ka ir iespējama cūku mēslu substrāta nekontrolēta izvešana, jo uzņēmēji ir gatavi katram atbraucējam pieliet mucu ar mēsliem un – „brauc, kur gribi, lej, kur gribi”. Uzņēmēju neinteresē, kur tiek likti viņa saražotie atkritumi.

Būtiski pasliktinās grants ceļu segums pavasaros un rudenos, it īpaši, kad Latvijā ir lietus periodi.

Uzņēmējam faktiski ļoti īsā laikā ir jāizved liels daudzums substrāta, jo ražas aktīvās augšanas periodā (jūnijā, jūlijā, augustā) to nav iespējams izvest un iestrādāt.

Dome konstatē, ka jau vairākus gadus arī Latvijā aizvien vairāk un skaļāk tiek runāts par milzīgu cūkgaļas industrijas objektu celtniecību Latvijas laukos, un par vairākiem ļoti būtiskiem iemesliem, kuru dēļ nedrīkstētu pieļaut šādu objektu celtniecību. Pašreizējā situācija Latvijas laukos novedusi pie zemju izpārdošanas dāņu kapitāla firmām, kuras uz tām grasās būvēt milzīgus cūkaudzēšanas kompleksus. Dānijas valdība maksā atbalsta maksājumus šī biznesa pārceļšanai uz jaunajām ES dalībvalstīm, savas valsts iedzīvotāju protestu un postpadomju valstu nepārdomāto likumu, normatīvu un lētās zemes dēļ. Šokējoši ir tas, ka šīs ieceres dāņiem palīdz realizēt Latvijā ar vides aizsardzību saistītas iestādes un organizācijas.

15. Dome ir iepazinusies un ņēmusi vērā Latvijas Dabas fondā publiskotos pētījuma datus par apdraudētās dabas stāvokli Latvijā. Pētījums tika veikts, lai sagatavotu Latvijas ziņojumu Eiropas Komisijai par apdraudēto dzīvotņu un sugu stāvokli, ko ik sešus gadus gatavo visas ES valstis. Latvijas ziņojumā konstatēts, ka no kopumā 57 īpaši aizsargājamām dzīvotnēm (dažādi reti mežu, zālāju u.c. ekosistēmu paveidi) 49 (86%) atrodas nelabvēlīgā stāvoklī un 47% stāvoklis turpina pasliktināties, kā arī reģistrēta viena izmirusi dzīvnieku

suga. Ziņojuma faktu daļu Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā apkopoja Latvijas Dabas fonds, sagatavošanā pieaicinot 28 vadošos dzīvotņu un sugu ekspertus. Šo novērtējumu visas ES valstis sagatavo pēc vienām un tām pašām vadlīnijām, kas izriet no Dzīvotņu direktīvas. Jau iepriekšējais ziņojums 2007.gadā, saskaitot dabisko dzīvotņu aizņemtās platības, uzrādīja, ka Latvija savā ainavā spējusi saglabāt ievērojami mazāk patiesi dabiskas vides nekā vairums citu ES valstu. Jaunākais, ar precīzākām metodēm sastādītais ziņojums vēsta, ka situācija ir ievērojami sliktāka, nekā gaidīts: **Latvija strauji zaudē atlikušās izcilākās dabas vērtības.**

Mērķtiecīgas rīcības trūkumu iepriekšējo gadu dabas aizsardzības sistēmā visspilgtāk ilustrē ziņojumā konstatētais dabisko zālāju stāvoklis. Kā norādījusi zālāju pētniece Solvita Rūsiņa: „Šīs, no tradicionālās lauksaimniecības atkarīgās, dzīvotnes pirms nepilna gadsimta aizņēma ap 30% no Latvijas teritorijas, bet uz 2007.gada ziņojuma brīdi bija zināmas vairs tikai 0,3% apmērā. Ziņai par simt kārtīgu samazinājumu dabas vērtībai, kas Latvijā ir visizcilākā savvaļas sugu bagātības ziņā, vajadzētu būt pamudinājumam uz steidzamu aizsargājošu rīcību. Tomēr 2013.gada ziņojumā nācās konstatēt, ka visu dabisko pļavu un ganību stāvoklis šobrīd vērtējams kā vēl vairāk pasliktinājies. Pašlaik 60-80% no šiem jau tā niecīgajiem 0,3% ir izzušanas stadijā. Tas tā nebūtu, ja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības un Zemkopības ministrijas būtu pietiekami mērķtiecīgi sadarbojušās, lai pielietotu līdzekļus, ko ES Lauku attīstības programmas ietvaros piedāvā dabas vērtību uzturēšanai.”

Dabisko zālāju piemērs parāda arī ko citu, attiecināmu uz visām apdraudētajām dabiskajām dzīvotnēm un sugām – tieši šobrīd Latvijā dzīvojošā cilvēku paaudze, nevis kāda nepārvarama vara tālā pagātnē vai ārējs ienaidnieks, ir atbildīga par to, ka vairākas dabas vērtības tūlīt var izzust pavisam. No tā, kā rīkojamies, šobrīd ir atkarīgs vai nākamajām paaudzēm būs iespēja savām acīm skatīt īstas dabiskās pļavas un ganības vai citas uz izzušanas sliekšņa esošas dabas vērtības. Šobrīd valsts pārvaldes sistēmā attiecībā uz dabas aizsardzību visvairāk pietrūkst reālistiska skatījuma uz dabas vērtību faktisko stāvokli, zināšanu par to, kur tās atrodas un plānotas mērķtiecīgas rīcības to aizsardzībā.

16. Dome konstatē, ka Domes rīcībā nav ziņas, kas apliecina, ka būtu spēkā vai būtu pagarināta Nekustamā īpašuma īpašnieka G.F. vienošanās ar SIA „Mālpils Agro” par Nekustamā īpašuma lietošanu, t.sk., par tiesībām ierosināt būvniecības procesu. Domes rīcībā ir 2012.gada 20.augustā starp G.F. un SIA „Mālpils Agro” noslēgtais *Līgums par nekustamā īpašuma lietošanu*, kurš saskaņā ar līguma 8.punktu bija spēkā tikai **līdz 2013.gada 1.janvārim**, šobrīd nav spēkā.

Dome apšaubā SIA „Mālpils Agro” godprātību un pieredzi cūku ražošanā, jo, iepazīstoties ar publiskajā reģistrā iekļautajām ziņām par uzņēmēju, tika konstatēts, ka SIA „Mālpils Argo” dibināta 2010.gadā ar 2000,- latu pamatkapitālu, un kopš dibināšanas saimniecisko darbību nav veikusi.

Tāpat, Domei nav pieņemama SIA „Mālpils Agro” masu medijos paustā nievājošā attieksme pret Mālpils iedzīvotājiem un sabiedrību.

17. Domes sēdē SIA „Mālpils Agro” pārstāvis Juris Raudzepts informē, ka ir personīgi iepazinies ar aptaujas anketām; uzskata, ka bija organizēta kopēja pretestība; uzskata, ka liela daļa argumentu ir nepamatoti; informē, ka plāno izveidot vienu no modernākajiem Latvijā un arī Baltijā cūku kompleksiem; ņemot vērā, ka nav pabeigta ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, lūdz domi atlikt gala lēmuma pieņemšanu; apliecina, ka tiek strādāts pie iebildumiem un plāno šos iebildumus ņemt vērā; ja nepieciešams, pieļauj iespēju mainīt izklīdes lauku teritoriju, pašlaik ved sarunas ar Mores pagastu par mēslu izklīdi; lūdz ņemt vērā šos argumentus un pieņemt attiecīgu lēmumu.

Atbildot uz iedzīvotāju jautājumiem, J.Raudzepts nevar pateikt, kādu ietekmi ražošanas process atstās uz purvu ekosistēmu, apliecina, ka Gaujas Nacionālais parks nav informēts, jo to neparedz normatīvie akti; nevar atbildēt, kādu ietekmi substrāts atstās uz zemi, vien apliecina, ka neviens netiks spiests noslēgt līgumus par izklīdi; plāno mēslu izklīdi veikt Morē, jo tur platības ir pietiekošas; uzskata, ka substrāta sastāvs ir tikai organisks; apliecina, ka uzturēs kārtībā kompleksam piederošos ceļus un savedīs kārtībā citus ceļus, ja tos sabojās; uzskata, ka īpašumu vērtība varētu celties, nevis krist; uzskata, ka lielākā daļa no biedrību un juridisko personu izteiktajiem argumentiem ir pamatota, tiek strādāts pie tā, lai ņemtu vērā šos iebildumus; apliecina, ka nesaredz nekādus pārkāpumus būvniecības publiskās apspriešanas organizācijā un norisē; atzīst, ka uzraudzības sistēma līdz galam nefunkcionē valstiskā līmenī.

Iedzīvotāja E.S.norādīja, ka nav pētījumu, ko substrāts izdarīs ar laukiem. Varbūt tiks sabojāta lauku struktūra, rezultātā cietīs iedzīvotāji. Arī organiskās vielas ir kaitīgas, ja tās lieto pār mēru. Mums nav iespējas noskaidrot, kas tas digistāts ir un kādu ietekmi tas atstās uz vidi.

Iedzīvotājs J.V. uzskata, ka substrāta pārdošana „par brīvu” – tas nozīmē par dempinga cenu, izmantojot Latvijas zemi utilizēšanas pasākumam.

Iedzīvotāja J.B. izsaka neapmierinātību par SIA „Mālpils Agro” pārstāvju masu medijos paustajiem uzskatiem par Mālpils iedzīvotājiem un sabiedrību, nosaucot to par aizspriedumainu, dzīvojošu stereotipos un tādejādi kavējot uzņēmuma iespējas attīstīties; apšaubā uzņēmēja biznesa plānu par 100 darbavietām un graudu iepirkšanu no vietējiem ražotājiem.

Vairāki iedzīvotāji apliecina, ka joprojām smird gan pie Allažu cūku kompleksa, gan Lauberē.

SIA „Elianda” pārstāve uzskata, ka mālpilieši ir atraduši pietiekoši daudz argumentus pret cūku fermas būvniecību; uzskata, ka uzņēmējs piedāvā ekonomisko un ekoloģisko katastrofu.

Iedzīvotājs A.Z. pauž nostāju, ka sabiedriskajā apspriešanā iedzīvotāji pauž arī ekonomisko, sociālo un kultūras viedokli, ne tikai ar vidi saistīto; uzskata, ka ietekmes uz vidi novērtējums ir nepieciešams tikai tad, ja dome pieņem pozitīvu lēmumu un atbalsta būvniecības ieceri; norāda, ka nevēlamies, lai vispār tiktu pieļauta kāda ietekme.

Iedzīvotājs A. A. norāda, ka Vācijā, pie Šveices pierobežas, kur tiek lietoti cūku mēsli un valda smakas – 9 no 10 mājām bija pielikta zīme – pārdod. Kāda tur var būt īpašuma vērtība?

18. Dome, atzīst, ka izvērtējot būvniecības ierosinātāja un sabiedrības intereses, ir jāanalizē un jāņem vērā vairākas Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk tekstā – Satversme) nostiprinātās pamattiesības, īpaši, tiesības uz īpašumu un tiesības dzīvot labvēlīgā vidē.

Satversmes 105.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību. Minētā tiesību norma paredz gan īpašuma tiesību netraucētu lietošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs tās ierobežot, vienlaikus paredzot, ka īpašuma tiesību ierobežojumi ir attaisnojami, ja šāds ierobežojums ir noteikts saskaņā ar likumu, ierobežojumiem ir leģitīms mērķis un tie ir samērīgi. To vairākkārt savos lēmumos ir atzinusi arī Satversmes tiesa.

Dome, vērtējot Būvniecības likuma 11.panta trešo daļu kopsakarā ar Vispārīgo būvnoteikumu 35.punktu, atzīst, ka pašvaldībai ir tiesības aizliegt apbūvi vai ierosināt to koriģēt tikai tad, ja tiesiskais regulējums (tostarp plānošanas dokumenti) šādu būvniecību nepieļauj vai ja, ņemot vērā publiskās apspriešanas rezultātus, šādas būvniecības rezultātā var negatīvi tikt ietekmētas būtiskas intereses.

Dome atzīst, ka likumdevējs pašvaldībām ir piešķīris novērtējuma brīvību. Novērtējuma brīvība ir attiecināma uz pašvaldības izvēli rīkot vai nerīkot iecerētās būves publisko apspriešanu, kā arī uz publiskās apspriešanas rezultātu izvērtējumu. Dome atzīst, ka pašvaldība, novērtējot iespējamās ietekmes būtiskumu un samērojot sabiedrības un būvniecības iniciatora intereses, ir tiesīga aizliegt būvniecību, ja iespējamā ietekme uz iedzīvotāju sadzīves apstākļiem, apkārt esošo nekustamo īpašumu vērtību vai vidi ir uzskatāma par būtisku, un šo interešu aizsardzībai (leģitīmā mērķa sasniegšanai) atbilstošākais līdzeklis ir šādas būvniecības ieceres realizēšanas nepieļaušana.

19. Satversmes 2.pants paredz, ka Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai. Satversmes 2.pants ir viens no tiem Satversmes pantiem, kurš nodrošina Latvijas pilsoņu kopuma tiesības brīvi lemt par savu nākotni. Tautas suverenitātes princips nozīmē to, ka tauta pati, bez iejaukšanās no ārpuses, veido savu gribu, un pati nosaka arī to, kādā veidā tiek organizēta valsts. Kā izriet no iepriekš minētā, Mālpils novada administratīvā teritorija un tās iedzīvotāji ir kā valsts un tauta šaurākā nozīmē. Tāpēc svarīgi ir noskaidrot, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu Satversmes 2.panta darbību, proti, nodrošinātu noteiktu adekvātu un demokrātisku veidu, kādā Mālpils novada iedzīvotāji izsaka un īsteno savu gribu savas pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Dome uzskata, ka sabiedrības tiesības iesaistīties svarīgu lēmumu pieņemšanā izriet no Ministru kabineta 2007.gada 22.maija noteikumu Nr. 331 „Paredzētā būves publiskās apspriešanas kārtība” 2.punktā nostiprinātā publiskās apspriešanas mērķa - saskaņot sabiedrības un būvniecības ieceres ierosinātāja intereses gadījumos, kad ir iespējams kādu interešu būtisks aizskārums,

tādējādi nodrošinot pašvaldības lēmumu atklātumu saistībā ar teritorijas attīstību, kā arī iespēju sabiedrībai piedalīties lēmumu pieņemšanā.

Kā minēts Satversmes tiesas 2003.gada 14.februāra sprieduma lietas Nr. 2002-14-04 secinājumu daļas 3.punktā, publiskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem: pirmkārt, iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu; otrkārt, pārliecināt sabiedrību, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti.

Dome atzīst, ka šajā gadījumā būtu bijis lietderīgi rīkot arī pašvaldības referendumu par publiskajā apspriešanā nodotu būvniecības ieceri, kā tas paredzēts Vietējo pašvaldību referendumu likumprojektā, ko Saeima konceptuāli atbalstījusi, bet vēl nav pieņēmusi. Pašvaldības referendums nodrošinātu lielāku iespēju iedzīvotājiem piedalīties jautājumu lemsanā pašvaldībās un ietekmēt domes darbību vietējo iedzīvotāju interesēs.

Papildus likuma „Par pašvaldībām” 3.pantā noteiktajam, ka pašvaldība ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētas pārstāvniecības — domes — un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī šajā likumā paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses, uzsveram likuma 5.panta pirmās daļas normu, ka pašvaldības savas kompetences un likuma ietvaros darbojas patstāvīgi. Turklāt, atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 21.panta pirmās daļas 23.punktam, tikai dome var lemt par kārtību, kādā izpildāmas pašvaldības autonomās funkcijas, tostarp, būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšana.

Pašvaldība atzīst, ka tās pienākums ir veikt darbības, lai izpētītu, kā un vai vispār paredzētā būvniecības iecere aizskars pašvaldības iedzīvotāju tiesības dzīvot labvēlīgā vidē un samazinās tiem piederošo nekustamo īpašumu vērtību, un vai šāda ietekme un iespējamais tiesību aizskārums būs būtisks.

20. Satversmes 115.pants paredz, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Satversmes 105. pants paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma tiesības. Minētais pants, no vienas puses, ietver valsts pienākumu veicināt un atbalstīt īpašuma tiesības, proti, pieņemt tādus likumus, kas nodrošinātu šo tiesību aizsardzību, taču, no otras puses, valstij ir arī pienākums noteiktā apjomā un kārtībā iejaukties īpašuma tiesību izmantošanā. Satversmes 105. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz īpašumu ietver īpašnieka tiesības izmantot viņam piederošo īpašumu pēc saviem ieskatiem, kā arī gūt no tā labumu. Tāpat minētais Satversmes pants šo pamattiesību izmantošanai nosaka robežas, proti, īpašuma tiesības nevar tikt izmantotas pretēji sabiedrības interesēm.

Arī Satversmes tiesas spriedumos ir nostiprināta atziņa, ka tiesības uz īpašumu demokrātiskā un tiesiskā valstī nav absolūtas. Īpašuma tiesības var ierobežot, bet ir jāpārbauda, vai ierobežojums ir attaisnojams, proti, vai tas ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs.

Pieņemot lēmumu, Domei jāvērtē un pamatoti jāargumentē, vai lēmums, kurā noteikts īpašuma tiesību ierobežojums, atbilst samērīguma principam un vai ir ievēroti trīs kritēriji: 1) izmantotais līdzeklis ir piemērots leģitīma mērķa sasniegšanai; 2) leģitīmo mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) labums, ko sabiedrība iegūst no ierobežojuma, ir lielāks par personai nodarīto zaudējumu. Ja nav ievērots kaut viens no samērīguma kritērijiem, secināms, ka norma neatbilst samērīguma principam un Satversmes 105.pantam.

Dome atzīst, ka gan tiesības uz īpašumu (Satversmes 105.pants), gan arī tiesības uz labvēlīgu vidi (Satversmes 115.pants) ir konstitucionāli aizsargājamas vērtības, un pieņemot lēmumu sabiedrības un būvniecības ieceres saskaņošanai, ir jāmeklē līdzsvars starp tiesībām uz īpašumu un tiesībām uz labvēlīgu vidi, izvērtējot šīs vērtības no valsts ilgtspējīgas attīstības principa viedokļa. Satversmes 115.pants kalpo kā atsvars Satversmes 105.pantam.

Dome atzīst, ka mūsdienās arvien biežāk tiek uzsvērtā dabas aizsardzības prioritārā nozīme gan Latvijā, gan visā pasaulē. Nav iespējams noliegt vides aizsardzības nozīmīgumu laikā, kad ir augsts ekonomiskais „spiediens” uz vidi un aizvien biežāk sastopamas ekoloģiskās krīzes draudu pazīmes. Līdz ar to sabiedrība sāk apzināties dabas aizsardzības nozīmi un notiek vērtību pārvērtēšana, priekšplānā izvirzot visas sabiedrības ieguvumu, nevis atsevišķa indivīda labumu, ko tas gūst no savu īpašuma tiesību izmantošanas. Pretrunu mazināšana starp sabiedrības un īpašnieka interesēm kļūst aizvien aktuālāka.

Ņemot vērā to, ka valstīs, kuras atrodas attīstības stadijā, arī Latvijā, ekonomiskie aspekti bieži vien ir būtiskāki par vides aizsardzību, valsts līmenī kā mērķis tiek izvirzīta nepieciešamība sasniegt zināmu labklājības līmeni. Likumsakarīgi, ka šādos gadījumos vides aizsardzība atvirzās otrajā plānā, jo kopumā tā neveicina tūlītēju strauju ekonomisko un sociālo attīstību. Tomēr, skatoties ilglaicīgā perspektīvā, vides aizsardzībai ir nozīmīga loma, jo strauja ekonomiskā un sociālā attīstība uz dabas vides rēķina var novest pie vairāk vai mazāk kaitīgām sekām, kuru novēršanai būtu jātērē ievērojami līdzekļi. Tādējādi sabiedrības tiesību dzīvot labvēlīgā vidē ievērošana un pašas sabiedrības eksistence var tikt apdraudēta. Pašvaldība atzīst, ka nav pieļaujama īslaicīgo mērķu sasniegšanu uz vides rēķina.

Analizējot Satversmes 105.panta un 115.panta saturu, Latvijai kā ES dalībvalstij jāņem vērā vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības principa savstarpējā saistība. Sākotnēji ilgtspējīgas attīstības izpratne ietvēra tikai ekonomiskās attīstības un vides aizsardzības mijiedarbību, bet šodien klāt ir nācis sociālais un kultūras aspekts. Bez tam, visi minētie ilgtspējīgas attīstības aspekti jāievēro vienlaikus un vienlīdz lielā mērā. Īpaši apdraudētas tiesības uz labvēlīgu vidi var būt ekonomisko krīžu periodā, kad izskan populistiski aicinājumi uz ekonomikas attīstību "par jebkuru cenu" un pieaug ignorance pret vides aizsardzības prasībām.

Satversmes 115.pantā ietvertā norma, pirmkārt, publiskās varas institūcijām uzliek par pienākumu izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Otrkārt, ar šo normu tiesības dzīvot labvēlīgā vidē ir paceltas

pamattiesību rangā. Tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, līdzīgi kā pārējās satversmes 8.nodaļā ietvertās pamattiesības, ir piemērojamas tieši un nepastarpināti.

Mērķus un uzdevumus, ko mūsdienu sabiedrībai izvirza vides (ekoloģiskās) tiesības, var sasniegt vienīgi cieši līdzdarbojoties valstij, pašvaldībām, kā arī nevalstiskajām organizācijām un privātajam sektoram. Līdz ar to Satversmes 115.pantā lietotais termins „valsts” nav interpretējams šauri, bet ar to saprotamas arī pašvaldības, kurām kopīgi ar valsts iestādēm ir pienākums aizsargāt ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Vides aizsardzības jautājumi ieņem arvien nozīmīgāku vietu valsts ekonomiskajā attīstībā, īpaši tādās nozarēs kā ražošana, transports un sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšana, kā arī sociālajā sfērā. Līdz ar to minēto jautājumu un problēmu sekmīga īstenošana būs iespējama tikai ciešā valsts pārvaldes un pašvaldību sadarbībā.

Vides aizsardzības likuma 6.pants noteic, ka ikvienai privātpersonai, kā arī personu apvienībām, organizācijām un grupām ir tiesības:

- 1) prasīt, lai valsts iestādes un pašvaldības, amatpersonas vai privātpersonas izbeidz tādu darbību vai bezdarbību, kas pasliktina vides kvalitāti, kaitē cilvēku veselībai vai apdraud viņu dzīvību, likumiskās intereses vai īpašumu;
- 2) atbalstīt vides aizsardzības pasākumus un sadarboties ar valsts iestādēm un pašvaldībām, lai nepieļautu tādu darbību veikšanu, arī tādu lēmumu pieņemšanu, kas var pasliktināt vides kvalitāti vai ir pretrunā ar vides normatīvo aktu prasībām.

Ar vides aizsardzību saistītos jautājumos pašvaldība nav pielīdzināta sabiedrībai, bet uzskatāma par „valsti”, kurai iepretim sabiedrībai ir noteiktas tiesības un pienākumi vides jomā. Respektīvi, pašvaldība vispārīgā gadījumā ir viena no valsts pārvaldes institūcijām, kurai ar vides jautājumiem saistītu lēmumu pieņemšanā ir pienākums ievērot sabiedrības intereses.

21. Dome atzīst, ka izvērtējot būvniecības ierosinātāja un sabiedrības intereses, ir jāvērtē, kā šajā projektā tiks ievērota un nodrošināta cūku labturība.

Dzīvnieku aizsardzības likums paredz, ka cilvēces ētiskais pienākums ir nodrošināt visu sugu dzīvnieku labturību un aizsardzību, jo katrs īpatnis pats par sevi ir vērtība. Cilvēkam ir morāls pienākums cienīt jebkuru radību, izturēties pret dzīvniekiem ar iejutīgu sapratni un tos aizsargāt. Nevienam nav atļauts bez pamatota iemesla nogalināt dzīvnieku, nodarīt tam sāpes, radīt ciešanas vai citādi kaitēt.

Dzīvnieku aizsardzības likuma 4.panta pirmās daļas 10.punktā noteikts, ka aizliegta cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem, tas ir: dzīvnieka izmantošana, liekot tam pārsniegt savas dabiskās spējas.

2007.gada 6.decembrī Latvijas Republikā stājās spēkā 1976.gada 10.marta Eiropas konvencija par lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzību, kuras 3.pants nosaka, ka dzīvnieki tiek izmitināti un nodrošināti ar barību, ūdeni un aprūpi atbilstoši dzīvnieku sugai un to attīstības, adaptācijas un pieradināšanas pakāpei un atbilstoši to fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām saskaņā ar atzītu pieredzi un zinātniskajām atziņām. Savukārt 4.pants nosaka, ka dzīvniekam nodrošina atbilstošu kustību brīvību, ņemot vērā tā sugu, un

atbilstoši atzītajai pieredzei un zinātniskajām atziņām kustību brīvību neierobežo tik lielā mērā, lai radītu nevajadzīgas ciešanas un ievainojumus. Ja dzīvnieks tiek pastāvīgi vai regulāri piesiets vai ieslodzīts, tam tiek nodrošināta platība atbilstoši tā fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām saskaņā ar atzītu pieredzi un zinātniskajām atziņām.

Mūsdienu dzīvnieku labturības kustība balstās uz pieciem galvenajiem pamatprincipiem jeb Piecām brīvībām, kas jānodrošina dzīvniekam:

- 1) brīvība no slāpēm, izsalkuma un nepietiekama uztura, nodrošinot pastāvīgu pieeju svaigam ūdenim un barībai, kura uztur veselību un spēku;
- 2) brīvība no termāla un fiziska diskomforta, nodrošinot atbilstošu vidi, ieskaitot pajumti un ērtu atpūtas zonu;
- 3) brīvība no sāpēm, ievainojumiem un slimībām, tās novēršot vai ātri diagnosticējot un ārstējot;
- 4) brīvība normālas uzvedības izpausmei, nodrošinot pietiekamu telpu, atbilstošu aprīkojumu un sugasbrāļu sabiedrību;
- 5) brīvība no bailēm un spriedzes, nodrošinot apstākļus un rīcību, lai izvairītos no garīgām ciešanām.

Eiropas Savienības Padomes Direktīva 98/58/EK (1998. gada 20. jūlijs) par lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku aizsardzību, tā kā visas dalībvalstis ir ratificējušas Eiropas Konvenciju par lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku aizsardzību (turpmāk tekstā "Konvencija"); tā kā arī Kopiena ir šo Konvenciju apstiprinājusi ar Lēmumu 78/923/EEK [4] un ir deponējusi tās apstiprinājuma dokumentu, 3.pants paredz, ka dalībvalstis nodrošina, ka dzīvnieku īpašnieki vai audzētāji veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu viņu aprūpē esošo dzīvnieku labturību un lai nodrošinātu, ka šiem dzīvniekiem netiek nodarītas nevajadzīgas sāpes, ciešanas vai savainojumi.

Direktīvas PIELIKUMS Pārvietošanās brīvība paredz, ka dzīvnieka pārvietošanās brīvību, ņemot vērā tā sugu un saskaņā ar pārbaudītu praksi un zinātnes atziņām, nedrīkst ierobežot tādā veidā, kas izraisa nevajadzīgas ciešanas vai savainojumus. Ja dzīvnieks ilgstoši vai regulāri ir piesiets, sapīts vai atrodas būrī, tam jādod pietiekoši daudz vietas, lai izkustētos atbilstoši tā fizioloģiskajām un etoloģiskajām vajadzībām un saskaņā ar pārbaudītu praksi un zinātnes atziņām.

Dome atzīst, ka tā sauktā „intensīvā cūkkopība” ir acīmredzamā pretrunā Latvijas likumiem, kā arī Eiropas Savienības pamatdokumentiem, jo cūkām nav „dabisku spēju” dzīvot pārdabiskā blīvumā un, bez tam, pieņemt svarā. Tā sauktās cūku „labturības prasības” ir klajā pretrunā Dzīvnieku aizsardzības likumam un ES oficiālām nostādnēm dzīvnieku labturībā. Latvijā nav nekādas vajadzības turpināt uz „antibiotiku lietošanu” balstītas cūkkopības attīstību. Jo šādā blīvumā turētas cūkas bez antibiotiku intensīvas lietošanas nespēj sasniegt „kaušanas kondīciju”. Šādi cūku turēšanas apstākļi patiesībā ir cūku spīdzināšana.

22. Dome ir analizējusi un pētījusi savas pašvaldības teritorijā esošās lauksaimniecības zemju platības un jau šobrīd esošo lauksaimniecības dzīvnieku skaitu un blīvumu uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru, kā arī būvniecības ieceres virzītāja norādīto dzīvnieku skaitu un viņu

iespējas nodrošināt ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem, lai izklidētu cūku kompleksā radušos mēslus, ievērojot vides prasības.

Dome konstatē, ka pašvaldības teritorijā jau šobrīd darbojas divas biogāzes ražotnes – Sidgundā un „Bēzos”, kuru „saražotais” substrāts tiek pārklāts uz novada laukiem. Arī daļa no blakus esošajā Allažu cūku kompleksā „saražotā” substrāta tiek izklidēta Mālpils novada teritorijā. Jau šobrīd vietējiem lauksaimniekiem trūkst zemju platības, kur izklidēt substrātu.

Dome konstatē, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumu Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem” III sadaļu **visa Mālpils novada administratīvā teritorija ir īpaši jutīga teritorija**, uz kuru attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem, kā arī **īpaša teritorijas apsaimniekošanas kārtība**.

Dome atzīst, ka ir apšaubāma būvniecības ieceres ierosinātāja rīcībā esošo pietiekamo zemju platību esamība, lai izklidētu substrātu, nepārkāpjot vides prasības.

23. Izvērtējot lietderības apsvērumus un ņemot vērā Vides aizsardzības likuma 3.pantā pirmajā daļā ietvertos piesardzības un izvērtēšanas principus, Dome atzīst, ka neviens ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums nevar garantēt, ka plānotās cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni darbības laikā tiks nodrošināta vides kvalitātes normatīvu ievērošana un pilnībā izslēgta avāriju iespējamība. Dome atzīst, ka pie tik intensīvas ražošanas jebkurā gadījumā ir sagaidāma ietekme uz vidi, cilvēku labsajūtu un īpašumu, kas pie iespējamiem normatīvu pārkāpumiem var nodarīt neatgriezenisku kaitējumu.

Dome atzīst, ka ir pamatoti iedzīvotāju argumenti un satraukums par to, ka būvniecība paredzēta 3 purvu tiešā tuvumā, jo Ezerkalnu purvs atrodas tikai nepilnu 500 metru attālumā, un vienīgais veids, kā nodrošināt tur mītošo sugu un biotopa aizsardzību, ir aizliegt būvniecību Nekustamajā īpašumā.

Dome ir ņēmusi vērā publiskās apspriešanas rezultātus un to, ka būvniecības rezultātā var tikt ietekmētas būtiskas intereses, vērtējusi šīs ietekmes būtiskumu, un atzīst, ka plānotā apbūve ir jāaizliedz.

Dome atzīst, ka šajā gadījumā ir pieļaujams aizliegt SIA „Mālpils Agro” ierosināto cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni būvniecību, jo šī darbība var ietekmēt gan vidi, gan cilvēku veselību, ko apliecina obligāta ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamība, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta. Dome atzīst, ka būvniecības aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides un cilvēku veselības aizsardzību.

Dome konstatē un atzīst, ka paredzamais pozitīvais rezultāts sabiedrībai kopumā nepārsniedz attiecīgās darbības nodarīto kaitējumu videi un sabiedrībai, un šāda ražošana negatīvi ietekmēs vidi un cilvēku veselību arī tad, ja tiks ievērotas visas vides aizsardzības prasības. Vides aizsardzības likumā ietvertais izvērtēšanas princips nepieļauj šādu darbību vai pasākumu atļaušanu vai uzsākšanu.

Tāpat Dome atzīst, ka nav pietiekami izvērtēta un zinātniski pierādīta cūku ražošanas blakusprodukta – substrāta (digistāta) izkliedes iespējamā ietekme uz vidi un cilvēka veselību ilgtermiņā, jo tas Latvijā ir jauns produkts.

Dome konstatē un atzīst, ka Mālpils novada iedzīvotāji ir aktīvi atbalstījuši vides aizsardzības pasākumus un sadarbojušies ar valsts iestādēm un pašvaldību, lai nepieļautu tādu darbību veikšanu, arī tādu lēmumu pieņemšanu, kas var pasliktināt vides kvalitāti vai ir pretrunā ar vides normatīvo aktu prasībām. Gan fiziskās, gan juridiskās personas ir izmantojušas savas tiesības, sniedzot priekšlikumus, iebildumus, argumentus un izsakot savu viedokli par plānoto būvniecības ieceri Nekustamajā īpašumā. Iedzīvotāji un sabiedrība pateikuši pārliecinošu un pamatotu „nē” cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni būvniecībai Mālpils novada nekustamajā īpašumā „Klūgas – Grūbas”. Dome atzīst, ka dalībnieku skaits sabiedriskajā apspriešanā ir bijis pietiekoši liels salīdzinājumā ar potenciāli ieinteresēto sabiedrības daļu, kuru lēmums var skart.

Dome atzīst, ka, samērojot būvniecības ieceres un sabiedrības intereses, ir jāievēro Teritorijas plānošanas likumā paredzētais ilgtspējības princips, kas nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu.

Labvēlīga vide sevī ietver prasību pēc ilgtspējīgas attīstības. Saskaņā ar Vides aizsardzības likuma 1.panta 7.punktu ar ilgtspējīgu attīstību saprot sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrētu un līdzsvarotu attīstību, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un nodrošina vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Vienlaicīgi Dome atzīst, ka tai ir saistošas arī ar Orhūsas konvenciju uzņemtās **saistības** - garantēt sabiedrībai tiesības piekļūt informācijai, nodrošināt sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kā arī konvencijas **mērķis** - aizsargāt ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu personas veselības stāvoklim un labklājībai. Dome ir nodrošinājusi iespēju sabiedrībai izteikt savu viedokli un ir ņēmusi vērā šo viedokli.

Dome uzskata, ka ir veikusi atbilstošu izpēti un ieguvusi pietiekoši daudz informācijas un faktu, kas liecina par paredzētās būvniecības ieceres būtisku negatīvo ietekmi gan uz iedzīvotāju sadzīves apstākļiem, gan uz nekustamo īpašumu vērtību un vidi. Dome uzskata, ka plānotās būvniecības ieceres aizliegums ir vienīgais risinājums, lai būtiski nepasliktinātu vietējo iedzīvotāju sadzīves apstākļus, nesamazinātu nekustamo īpašumu vērtību un aizsargātu vidi, tādejādi aizsargājot un nodrošinot Satversmes 115.pantā noteiktās sabiedrības tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Saskaņā ar Satversmes tiesas judikatūru vienīgais gadījums, kad ir iespējama Satversmes 115.pantā ietvertu tiesību ierobežošana, ir nozīmīgu sabiedrības ekonomisko interešu īstenošana. Dome atzīst, ka par tādām nevar uzskatīt SIA „Mālpils Agro” intereses attīstīt

cūku intensīvo audzēšanu Mālpils novadā. Dome uzskata, ka labums, ko iegūs sabiedrība, būs lielāks par indivīdam nodarītajiem zaudējumiem.

Izvērtējot visus iepriekš minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus, Dome atzīst, ka cūku intensīvās audzēšanas fermas ar biogāzes ražotni būvniecības neatļaušana atbilst samērīguma principam, jo lēmums tiek pieņemts, lai nodrošinātu Satversmes 115.pantā noteiktās sabiedrības tiesības dzīvot labvēlīgā vidē; pie plānotās būvniecības ieceres šo mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; un labums, ko sabiedrība iegūs no būvniecības neatļaušanas, būs lielāks par personai nodarīto zaudējumu.

Dome konstatē, ka publiskās apspriešanas laikā šīs būvniecības ieceres ietekme ir novērtēta gan no sociālām, ekonomiskām un kultūras interesēm, gan no vides attīstības aspektiem, un atzīst, ka ietekmes uz vidi novērtējums par šo būvniecības ieceri, kas ir uzsākts, bet nav pabeigts, ir tikai viens no aspektiem, kas nevarēs būtiski izmainīt kopējo negatīvo ietekmi uz sabiedrības vispārējām interesēm.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 2., 105. un 115.pantu, likuma „Par pašvaldībām” 3.panta pirmo daļu, 5.panta pirmo daļu un 21.panta pirmās daļas 23.punktu, Vides aizsardzības likuma 3.panta pirmās daļas 2.un 4.punktu, Dzīvnieku aizsardzības likuma 4.panta pirmās daļas 10.punktu, Eiropas konvenciju par lauksaimniecības dzīvnieku aizsardzību, Eiropas Savienības padomes Direktīvu 98/58/EK, Teritorijas plānošanas likumu, Orhūsas konvenciju, Ministru kabineta 2007.gada 22.maija noteikumiem Nr. 331 „Paredzētā būves publiskās apspriešanas kārtība” un Būvniecības likuma 11.panta trešo daļu, kas nosaka, ka pašvaldība var neatļaut apbūvi vai ierosināt to korigēt, savā lēmumā motivējot, kādas likumu normas nepieļauj šādu būvniecību, kā arī ņemot vērā teritorijas plānojuma (detālā plānojuma) un būvniecības publiskās apspriešanas rezultātus, Mālpils novada dome, atklāti balsojot ar 7 balsīm ”par” (A. Apsītis, V. Mihelsons, R. Jomerts, L. Amerika, A. Lielmežs, M. Ārente, A. Hildebrante),

NOLEMJ:

Neatļaut SIA „Mālpils Agro” ierosināto apbūvi - Cūku intensīvās audzēšanas ferma ar biogāzes ražotni Mālpils novada nekustamajā īpašumā „Klūgas – Grūbas”, kadastra Nr. 8074 001 0225.

Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā, Antonijas ielā 6, Rīgā, viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Domes priekšsēdētājs:

A.Lielmežs